

ODDÍL III.

O svozování vod a bránění se jim.

Třetí oddíl vodního zákona označen jest nadpisem „O svozování vod a bránění se jim“. Ježto však svádění, svozování vody jest společným znakem obou kategorií vodních děl, lze považovati druhou část nadpisu za rozhodnou pro rozlišení obsahu oddílu III. od II., jednajícího o „užívání vody“. Třetí díl vodního zákona projednává otázku obrany proti vodě, čili, jak často nyní se říká, hrazdění vody.

Obrana proti vodě může býti různého druhu dle toho, jakým způsobem jeví se škodlivý účinek vody. Jedná-li se o odstranění přebytečné vody z pozemků za tím účelem, aby staly se tyto nejen hospodářsky výnosnějšími, nýbrž i v ohledu zdravotním, dopravním, estetickým a p. lepšími a účelnějšími, mluvíme o odvodnění půdy. Pokud má býti bráněno rušivým účinkům zejména tekoucí vody, aby nervala břehů a nezatápěla pozemků níže položených, provádí se úprava a ochrana břehů aneb vlastní úprava, regulace vodního toku případnou a účelnou korekcí směru, šířky, hloubky a p. vodního koryta.

§ 41. Odvodnění půdy.

K dílům zřízeným, aby se půda vysušovala¹⁾, vztahuje se dle obdoby vše to, co ustanovují §§ 28., 29., 32. až 34. a 38. (§ 17. zák. říšsk.) v příčině děl zřízených k zavlažování půdy.

¹⁾ Na Moravě připojen dodatek: „zejména k drenážím.“

Německý text²⁾ užívá slov „díla odvodňovací“ a contr. „děl zavodňovacích“, kdežto český text nazývá díla ta „díly zřízeními k vysoušení“ a „k zavlažování půdy“.

Ať již přihlížíme k textu tomu neb onomu, nutno oba synonymy vykládati ve smyslu co nejširším, neboť zajisté obsahem II. oddílu vodního zákona nebyly pouze normy upravující umělé zavlažování půdy ve smyslu čistě zemědělském; právě naopak dle II. oddílu vodního zákona upravovány nejrůznější právní vztahy a otázky s užíváním vody související, které pochopitelně v převážné většině případů předpokládalo umělé přivedení vody z místa, kde plynula bez užitku, na místo, kde mohlo jí býti se zdarem a v prospěchu podnikatelově použito.

Proto třeba pod výrazem „odvodnění“, kladeném v § 41. v protivě k pojmu „zavodnění“ rozuměti, kde snad výslovně nebude význam tohoto slova omezen na účele čistě zemědělské, nikoli pouze drenážní zařízení, nýbrž veškera zařízení, určená k svádění vody s pozemků, kde se trvale nalézá (ať již na jejich povrchu neb co spodní voda pod povrchem) na jiné místo určení, pokud ovšem — vzhledem k zařadění § 41. do III. oddílu vodního zákona — jest účelem svádění vody paralysování jejích škodlivých účinků, jevících se v jakémkoli směru.

Provedení odvodňovacích zařízení jest nejrozmanitějšího druhu a záleží buď v úpravě (rozšíření a prohloubení) přirozeného koryta vodního toku, aby voda na hořejších pozemcích zadržaná snáze svedena byla buď do tekoucí vody neb na místa, kde jí jest potřeba, aneb v zřízení umělých otevřených náhonů, struh, kanálů neb podzemních drénů. Podnikateli jest zůstaveno, aby technický způsob provedení odvodňovacího zařízení volil si sám, pokud ovšem nedotýká se projektem svým práv třetích osob. Ježto však obyčejně odvodňovací zařízení budou toho druhu, že budou míti vliv na povahu, tok neb výšku veřejné vody neb dotýkati se cizích práv, bude téměř pravidelně — s výjimkou snad odvodňovacích zařízení nejmenšího rozsahu — vždy zapotřebí předchozího úředního schválení.

²⁾ Auf Etwässerungsanlagen findet analoge Anwendung, was in den §§... für Bewässerungsanlagen vorgeschrieben ist.

Jest jisto, že v značném počtu případů souvisí odvodňování se zavodňováním, ježto tatáž voda na některém pozemku nebo jeho části škodlivá může býti a také obyčejně bývá účelně použita na místě jiném.

Z důvodu toho prohlášen i § 41. vzájemný právní vztah mezi oběma druhy vodních děl tím způsobem, že pro díla odvodňovací (či k vysoušení pozemků určená) prohlášeny za platné i předpisy §§ 28., 29., 32.—34. a 38. analogicky jako pro díla zavodňovací; nemůže však býti pochybnosti o tom, že i předpisy §§ 10.—27., jednající o právních poměrech na soukromých vodách, o nutnosti úředního povolení, pak o zřizování a udržování povolených děl a zdýmadel mají býti také obdobně použity na díla odvodňovací.

Těmto podnikům přísluší nejen donucovací práva, zmíněná v § 41., nýbrž nad to, jsou-li prováděny ve veřejném zájmu, jest jim propůjčeno zvláštní, daleko sáhající donucovací právo, normované § 49.

Podotknouti třeba, že provádění odvodňování zemědělských pozemků bývá pro značnou část vodních družstev buď výhradním neb převážným jejich účelem.

§ 42. Ochranná a regulační díla potřebují vodoprávního povolení.

Když někdo chce vystavěti dílo vodní ve veřejné vodě k ochraně aneb k upravení ustanovené, ač není-li to stát¹⁾, který staví, žádej před tím za povolení příslušného úřadu politického.

Povolení toho jest třeba také, když se něco staví ve vodě soukromé, co se týče cizích práv, aneb čím se zjinačuje povaha, tok aneb výška veřejné vody.

Jako § 17. nařizuje, že vodní užívací díla ve veřejných vodách vždy, překročují-li míru obecného užívání, potřebují předchozího povolení vodoprávního úřadu a v soukromých vodách tehdy, lze-li z uskutečnění projektu očekávati, že dílo bude působiti buď na cizí práva aneb na povahu, tok neb výšku vod veřejných, předpisuje i § 42. nutnost takového

¹⁾ Moravský zákon této výjimky nemá, pročež i státní stavby podléhají na Moravě vodoprávnímu povolení.